

РЕШЕНИЕ

№ 4464

гр. София, 30.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 3 състав,
в публично заседание на 30.05.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ива Кечева

при участието на секретаря Мариана Велева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **5237** по описа за **2021** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и сл. от Административно-процесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 2в, ал. 1, т. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините (ЗОДОВ).

Производството е образувано по искова молба, подадена от [фирма], с която се претендира осъждане на Държавата, представлявана от Министъра на финансите и Министъра на земеделието, храните и горите, Държавен фонд “Земеделие” и Върховния административен съд, на основание чл. 2в, ал. 2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/.

С определение от 13.08.2021 г. исковата претенция на [фирма] срещу Държавата, представлявана от Министъра на финансите и Министъра на земеделието, храните и горите, и срещу Държавен фонд “Земеделие”, за заплащане на обезщетение за имуществени вреди, за които се твърди, че са настъпили в резултат на допуснато съществено нарушение на правото на ЕС във връзка с заявки за плащане от 2019 г., е отделена за разглеждане в самостоятелно съдебно производство и е постановено, че производството по адм. д. № 5237/2021 г. продължава по иска, предявен от [фирма] срещу Върховния административен съд, за обезщетяване на вреди, за които се твърди, че са настъпили в резултат на допуснато съществено нарушение на правото на ЕС.

В изпълнение на указанията, дадени с определение от 13.08.2021 г., на 13.09.2021 г. от [фирма] е подадена „допълнителна и поправена“ искова молба, съгласно която предявеният иск срещу Върховния административен съд е за заплащане на

обезщетение за претърпени имуществени вреди в размер на 22 634,09 лв., причинени от достатъчно съществено нарушение на правото на ЕС, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на исковата молба до окончателното заплащане. Ищецът посочва, че твърдяното достатъчно съществено нарушение на правото на ЕС се изразява в неправилно транспонирана директива и поддържане в сила на национална правна норма от ВАС - чл. 19 от Наредба за условията и реда за прилагане на схеми за предоставяне на плодове и зеленчуци и на мляко и млечни продукти в учебните заведения-Схема „Училищен плод“ и Схема „Училишно мляко“, която противоречи на чл. 5, пар.1, буква „а“ и пар.3 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/39 на Комисията от 3 ноември 2016 година. Съобразно изложеното в допълнителната искова молба, цената на иска от 22634,09 лв., представлява размерът на принудително платени от дружеството наказателни лихви, лихви за просрочени главници и периодични такси по договор за банков инвестиционен кредит от 26.06.2018 г., сключен с У. Б. АД, за периода 01.09.2019 г. – 30.06.2021 г. Изложени са доводи, че нарушението на ВАС се състои в неприлагане на общностната норма - чл. 5, пар. 1, буква „а“ и пар. 3 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/39, с приоритет пред националната норма, която ѝ противоречи. Твърди се също, че е налице нарушение на задължението на ВАС да отправи преюдициално запитване при постановяване на решение № 4562/09.04.2021 г. по адм. д. № 10562/2020 г. по описа на ВАС. Изложени са доводи, че в случая са налице трите кумулативни предпоставки, възприети от константната практика на СЕС, които обосновават правото на обезщетение на частноправни субекти. В тази връзка се посочва, че ВАС е допуснал очевидно нарушение на приложима съюзна норма, предоставяща права на частноправните субекти, което е съществено с оглед периода на бездействие/действие, считано от редакцията в ДВ, бр. 89 от 11.11.2016 г. чл. 19 от Наредба за условията и реда за прилагане на схеми за предоставяне на плодове и зеленчуци и на мляко и млечни продукти в учебните заведения-Схема „Училищен плод“ и Схема „Училишно мляко“. Налице е и пряка имуществена вреда за [фирма], тъй като за периода 10.08.2019 г. – 01.06.2021 г. дружеството е било лишено от възможността да ползва собствените си средства в размер на 1267,07 лв. за доставени продукти по схема „Училищен плод“, в размер на 253,41 лв. за начислено ДДС и в размер на 7164,43 лв. за извършени разходи за разпределяне на продуктите по схема „Училищен плод“ и схема „Училишно мляко“, като така е понесъл вреди от 22 634,09 лв., представляващи принудително платени от дружеството наказателни лихви, лихви за просрочени главници и периодични такси по договор за банков инвестиционен кредит от 26.06.2018 г., сключен с У. Б. АД, за периода 01.09.2019 г. – 30.06.2021 г.

В хода на устните състезания по делото, ищецът, представляван от управителя Р., моли съда да уважи изцяло предявения иск и да присъди в полза на дружеството направените по делото разноски.

С писмен отговор, постъпил в срока по чл. 131, ал. 1 ГПК, Върховният административен съд, чрез пълномощник, излага подробни съображения за неоснователност на исковата претенция. Твърди се, че ищецът претендира вреди от правораздавателна дейност при постановяване на решение № 4562/09.04.2021 г. по адм. д. № 10562/2020 г. по описа на ВАС, но посочената като нарушена разпоредба на - чл. 5, § 1, буква „а“ и § 3 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/39 е неотнормирана към предмета на спора. Посочва се, че с постановеното от ВАС решение, съдът не се е произнасял по приложението на вторичното съюзно законодателство, съответно

съдебният акт не се отнася до тълкуване или прилагане на норми от правото на ЕС, за да бъде разглеждано евентуално тяхно нарушение като основание на предявените иски по чл. 2в, ал. 2 от ЗОДОВ. Твърди се, че спорът по адм. д. № 10562/2020 г. по описа на ВАС е изцяло вътрешноправен и не разкрива никаква връзка с правото на ЕС, поради което няма как да бъде обоснована необходимост от отправяне на преюдициално запитване във връзка с релевантните за спора въпроси. Във връзка с твърденията на ищеца за „бездействие относно синхронизиране на законодателството“ на ВАС, се посочва, че тази функция не е присъща на съдебен орган. По отношение на доводите за нарушение на ПЕС при постановяване на решение № 16372/02.12.2019 г., постановено по адм. д. № 1330/2019 г., се сочи, че ищецът не е бил страна в това производство, съответно постановеното решение няма как да бъде източник на вреди, тъй като не влияе на правната сфера на дружеството. В хода на устните състезания по делото, ответникът, представляван от юрк. Д., моли съда да отхвърли предявения иск като неоснователен и недоказан. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение. Прокурорът от Софийска градска прокуратура дава заключение за неоснователност на исквата претенция.

Административен съд София град, I отделение, III състав, като взе предвид изложените от страните доводи и извърши съвкупна преценка на доказателствата, намира за установено следното от фактическа страна:

Между страните не се спори, а и от службно приложените преписи от съдебни решения, се установява, че адм. д. № 13135/2019 г. по описа на Административен съд София – град е образувано по иск, предявен от [фирма] срещу Държавен фонд „Земеделие“ за заплащане на сума в размер на 507.05 лева, представляваща обезщетение за претърпени имуществени вреди – пропуснати ползи, определени като законна лихва по чл. 86 от ЗЗД за забавено плащане по заявка за плащане № 05/22/200916/83006/07.04.2017 г. за периода от 07.07.2017 г. до 08.08.2018 г., начислена върху главница в размер на 4 586,40 лв. С Решение № 3996 от 20.07.2020 г., постановено по посоченото дело, Държавен фонд „Земеделие“ е осъден да заплати на [фирма], по иск с правно основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, обезщетение за претърпени имуществени вреди в размер на 507.05 лева, представляващи пропуснати ползи за периода от 07.07.2017 г. до 08.08.2018 г. от незаконосъобразен отказ на изпълнителния директор на ДФ „Земеделие“ да изплати сума в размер на 4586.40 лева по заявка за плащане с рег. № 05/22/200916/83006/07.04.2017 г. за отчетен период 01.03.2017 г. – 31.03.2017 г. по схема „Училищен плод“, заедно с обезщетение за забава в размер на законната лихва върху главницата, считано от датата на предявяване на иска на 20.11.2019 г. до окончателното изплащане на задължението. Видно от обстоятелствената част на решението, съдът е установил следното: [фирма] е подало до ДФ „Земеделие“ заявка за плащане с рег. № 05/22/200916/83006/07.04.2017 г. за отчетен период от 01.03.2017 г. до 31.03.2017 г. по схема „Училищен плод“. С уведомително писмо изх. № 01 – 2600/4827 от 10.08.2017 г. от зам. изпълнителния директор на ДФЗ за одобряване на заявката за плащане, ищецът е уведомен, че за отчетния период се одобрява сумата от 59 438.30 лева и се отказва финансова помощ в размер на 5 798.61 лева, представляваща стойността на доставени 1972.30 кг. круши, декларирани като закупени от област П.. По подадена жалба от [фирма] е издадена Заповед № РД20-184/29.12.2017 г. на министъра на земеделието, храните и горите, с която уведомително писмо изх. № 01 – 2600/4827 от

10.08.2017 г. на зам. изпълнителния директор на ДФ „Земеделие“ е отменено в частта, в която не е одобрена финансова помощ, представляваща стойността на доставени 1300 кг. круши. За останалите 672.30 кг. круши е направен отказ за финансиране. Преписката е върната на ДФ „Земеделие“ за произнасяне по същество по заявката за плащане. На 21.06.2018 г. е подадено изрично искане от [фирма] до изпълнителния директор на Държавен фонд „Земеделие“ за възстановяване на сумата от 5798.61 лева без ДДС за 1972.30 кг. круши за отчетен период от 01.03.2017 г. до 31.03.2017 г. На 02.08.2018 г. е изготвена докладна записка до изпълнителния директор на ДФ „Земеделие“, в която е посочено, че сума в размер на 4586.40 лева за 1300 кг. круши следва да бъде изплатена на [фирма] във връзка със Заповед № РД20 -184/29.12.2017 г. на министъра на земеделието, храните и горите. На 08.08.2018 г. е извършено плащане в размер на 4586.40 лева по банковата сметка на дружеството, което представлява финансова помощ в размер на 3822 лева за доставка на 1300 кг. круши и 764.40 лева ДДС.

С решение № 4562/09.04.2021 г., постановено по адм. д. № 10562/2020 г. по описа на ВАС, е отменено Решение № 3996 от 20.07.2020 г., постановено по адм. д. № 13135/2019 г. по описа на АССГ и е отхвърлена изцяло исковата претенция на [фирма] срещу Държавен фонд „Земеделие“ за заплащане на сума в размер на 507.05 лева, представляваща обезщетение за претърпени имуществени вреди – пропуснати ползи, определени като законна лихва по чл. 86 от ЗЗД за забавено плащане по заявка за плащане № 05/22/200916/83006/07.04.2017 г. за периода от 07.07.2017 г. до 08.08.2018 г. върху главница от 4 586,40 лв.

Установява се, че с уведомително писмо от 24.06.2021 г. за одобрение на заявки за плащане № 02/22/160518/89849/07.01.2019 г., № 03/22/160518/89849/08.01.2019 г., № 04/22/160518/89849/06.02.2019 г., № 05/22/160518/89849/08.03.2019 г., № 06/22/160518/89849/03.04.2019 г. и № 07/22/160518/89849/10.05.2019 г., издадено от изпълнителния директор на ДФЗ, на [фирма] е отказана финансова помощ по посочените заявки за съответните периоди.

Установява се, че [фирма] е сключило с У. Б. АД Договор за за банков инвестиционен кредит № 0005/202/26062018/26.06.2018 г., с договорен размер на кредит до 460 000 лв. Към договора е сключен анекс № 2 от 02.03.2021 г.

По делото е изслушана и приета съдебно-икономическа експертиза, изготвена от вещо лице С. Д. - К., която съдът кредитира като компетентно и обективно изготвена, съдържаща подробен отговор на поставените въпроси и неоспорена от страните.

Въз основа на заключението на експертизата се установява следното:

За периода 01.09.2019 г. – 30.06.2021 г. начислените и платени наказателни лихви и лихви за просрочие по Договор за за банков инвестиционен кредит № 0005/202/26062018/26.06.2018 г. са в размер както следва: 14636,32 лв. - наказателни лихви; 2567,55 лв. - лихви за просрочени главници. Към 30.06.2021 г. остатъчният размер на главницата по посочение договор е в размер на 390296,76 лв.

Оскъпяването на просрочените и редовни главници по договора за кредит от 26.06.2018 г. и анекс № 2 е в общ размер на 31313,12 лв.

Размерът на мораторните лихви, изчислени върху стойността на платените наказателни лихви и лихви за просрочени главници е общо 1389,19 лв. за периоди от 18.10.2019 г. до 31.05.2021 г.

Експертизата е посочила и регистрираните в Кредитния регистър при БНБ просрочия по договори, сключени от ищеца с кредитни институции.

При изслушване на експертизата в открито съдебно заседание, вещото лице заявява, че периодичните такси, платени по договора за кредит от 26.06.2018 г., са коректно посочени в табличен вид на стр. 2 от „допълнителна и поправена“ искова молба от 13.09.2021 г.

Въз основа на така установеното от фактическа страна настоящият съдебен състав направи следните правни изводи:

Искът с правно основание чл. 2в, ал. 1, т. 1 вр. чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ е процесуално допустим – предявен е от надлежна страна, която твърди настъпване на имуществени вреди от достатъчно съществено нарушение на правото на ЕС, срещу процесуално легитимирания ответник по смисъла на посочената разпоредба - Върховния административен съд.

Съгласно чл.1, ал.1 от ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. Разпоредбата на чл. 2в, ал. 1 ЗОДОВ регламентира, че когато вредите са причинени от достатъчно съществено нарушение на правото на Европейския съюз, исковите се разглеждат от съдилищата по реда на [Административнопроцесуалния кодекс](#) – за вреди по [чл. 1, ал. 1](#), както и за вреди от правораздавателната дейност на административните съдилища и Върховния административен съд.

Предпоставките за ангажиране на отговорността на държавата за обезщетяване на вреди, настъпили от достатъчно съществено нарушение на правото на ЕС при осъществяване на правораздавателната дейност се извличат от практика на СЕС, в т.ч. Решение на СЕС от 19.11.1991 г. по [съединени дела С-6/90 и С-9/90](#), като е необходимо кумулативното им наличие, а именно: нарушена норма от общностното право, която предоставя права на частноправни субекти; да бъде възможно установяването на съдържанието на тези права въз основа на разпоредбите на съответния акт; да е налице причинно-следствена връзка между неизпълнението на задължението на държавата и вредата, претърпяна от засегнатите лица. Отговорността е безвиновна - съгласно чл. 4 от ЗОДОВ държавата дължи обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това дали са причинени виновно от длъжностното лице.

С аргумент от чл.154, ал.1 от ГПК, вр. чл.144 от АПК в тежест на ищеца е да проведе пълно и главно доказване на всички елементи от фактическия състав на предявения от него иск, а на съда - да приеме за ненастъпили тези правни последици, чийто юридически факт е останал недоказан. Липсата на който и да е от елементите на фактическия състав на предявения иск обуславя неговата неоснователност.

Правото на обезщетение възниква за вредите, които са пряка и непосредствена последица от увреждането – чл. 4 от ЗОДОВ. Преки са вредите, които се намират в причинна връзка с противоправното поведение, а непосредствени – следващите по време и място неправомерния резултат.

Ищецът обосновава претенцията си с твърдение, че същественото нарушение на ответника се състои в неприлагане на общностната норма - чл. 5, пар. 1, буква „а" и § 3 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/39, с приоритет пред националната норма, която ѝ противоречи. Същевременно, твърди, че е налице нарушение на задължението на ВАС да отправи преюдициално запитване при постановяване на решение № 4562/09.04.2021 г. по адм. д. № 10562/2020 г. по описа на ВАС, което е достатъчно

съществено, доколкото касае неправилно транспонирана директива и поддържане в сила на национална правна норма, от която зависи изхода на делото, касаещо постановленията частичен отказ по заявка за плащане № 05/22/200916/83006/07.04.2017 г. за отчетен период 01.03.2017 г. – 31.03.2017 г. за доставени 1 972.30 кг. круши на стойност 5 798.61 лв. и ДДС в размер на 1 159.72 лв.

Производството по адм.д. № 10562/2020г. по описа на ВАС е образувано по касационна жалба от Държавен фонд "Земеделие" срещу Решение № 3996 от 20.07.2020 г., постановено по адм. д. № 13135/2019 г. по описа на АССГ. Съдебното производство /пред АССГ/ е исково – по реда на чл. 203 АПК вр. чл. 1 ЗОДОВ, като със съдебното решение ДФЗ е осъден да заплати на [фирма] на основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ обезщетение за претърпени имуществени вреди в посочения по-горе в решението размер и основание. В касационното производство пред ВАС е преценявана законосъобразността на обжалваното първоинстанционно решение, съответно основателността на исковата претенция за присъждане на обезщетение за пропуснати ползи в размер на законната лихва на основание чл. 86 ЗЗД. Върховният административен съд не е тълкувал и приложил сочената като противоречаща на правото на ЕС разпоредба на чл. 19 от Наредба за условията и реда за прилагане на схеми за предоставяне на плодове и зеленчуци и на мляко и млечни продукти в учебните заведения-Схема „Училищен плод“ и Схема „Училищно мляко“, тъй като същата е неотнормирана към спорните по делото въпроси. Както посочената норма от националното ни право, така и чл. 5, пар. 1, буква „а“ и § 3 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/39, са разпоредби, регламентиращи реда за разглеждане на заявките за плащане, условията за отказ на изплащането на част или на цялата финансова помощ по заявката за плащане, съответно основанията и срока за изплащане на финансова помощ от компетентния национален орган. В тази връзка неоснователно е твърдението на ищеца, че ВАС е поддържал в сила национална правна норма, от която зависи изходът на делото, касаещо постановленията частичен отказ по заявка за плащане № 05/22/200916/83006/07.04.2017 г. за отчетен период 01.03.2017 г. – 31.03.2017 г. Производството по адм. д. № 10562/2020г. по описа на ВАС не е с предмет оспорване на частичен отказ по посочената заявка за плащане, а законосъобразността на първоинстанционния съдебен акт, респ. основателността на иск, предявен от ищеца, за заплащане на обезщетение за пропуснати ползи от забавено плащане по заявка № 05/22/200916/83006/ 07.04.2017 г. Спорното правоотношение във визираните производства се е уреждало от националното право, поради което за ВАС, към момента на постановяване на решението по адм. д. № 10562/2020 г., не е било налице задължение да приложи общностна норма с приоритет пред национална такава. Касационният съд е тълкувал и приложил относимите към предмета на делото норми от националното ни законодателство – чл. 86 от Закона за задълженията и договорите, чл.1, ал.1 от ЗОДОВ, като противно на твърдението на ищеца, не е приложил чл. 19 от Наредба за условията и реда за прилагане на схеми за предоставяне на плодове и зеленчуци и на мляко и млечни продукти в учебните заведения-Схема „Училищен плод“ и Схема „Училищно мляко“, или други, противоречащи на правото на ЕС норми от вътрешното право.

Съгласно чл. 628 от ГПК вр. чл.144 от АПК, когато тълкуването на разпоредба от правото на Европейския съюз или тълкуването и валидността на акт на органите на Европейския съюз е от значение за правилното решаване на делото, българският съд прави запитване до Съда на Европейските общности. В разглеждания случай, приетите по делото доказателства сочат по категоричен начин, че за ВАС не е било налице задължение да отправи преюдициално запитване във връзка с приложимостта на правото на ЕС по дело № 10562/2020г. Не са ангажирани доказателства, че за разрешаването на конкретния спор е съществувало съмнение относно приложимостта и действието на съюзни разпоредби, доколкото спорът по посоченото дело не разкрива каквато и да е връзка и необходимост от тълкуване и приложение на правото на ЕС.

По гореизложените съображения съдът приема, че ответникът не е осъществил нарушение на норма от правото на ЕС в производството по адм.д. № 10562/2020г. по описа на ВАС, от което следва, че в случая не е налице първата от кумулативно изискуемите предпоставки за реализиране отговорността на държавата по реда на чл. 2в, ал.1, т. 1 ЗОДОВ, което обуславя неоснователност на предявения иск за заплащане на обезщетение за претърпени имуществени вреди.

В допълнение на гореизложеното следва да се посочи, че в случая не се установява наличие на каквато и да е причинно-следствена връзка между твърдяното нарушение на норма от правото на ЕС със сочените от ищеца имуществени вреди. На първо място, дружеството твърди, че ВАС е поддържал в сила национална правна норма, от която зависи изходът на делото, касаещо постановения частичен отказ по заявка за плащане № 05/22/200916/83006/07.04.2017 г. за отчетен период 01.03.2017 г. – 31.03.2017 г. На следващо място в исковата молба се сочи, че за периода 10.08.2019 г. – 01.06.2021 г. дружеството е било лишено от възможността да ползва собствените си средства в размер на 1267,07 лв. за доставени продукти по схема „Училищен плод“, в размер на 253,41 лв. за начислено ДДС и в размер на 7164,43 лв. за извършени разходи за разпределяне на продуктите по схема „Училищен плод“ и схема „Училищно мляко“, като така е понесъл вреди от 22 634,09 лв., представляващи принудително платени от дружеството наказателни лихви, лихви за просрочени главници и периодични такси по договор за банков инвестиционен кредит от 26.06.2018 г., сключен с У. Б. АД, за периода 01.09.2019 г. – 30.06.2021 г. По делото не са ангажирани каквито и да е доказателства за наличие на причинно-следствена връзка между производството по адм. д. № 10562/2020г. по описа на ВАС и отказаната финансова помощ с уведомително писмо от 24.06.2021 г., съответно с принудително платените от дружеството наказателни лихви, лихви за просрочени главници и периодични такси по договор за банков инвестиционен кредит от 26.06.2018 г.

На основание чл. 10, ал. 4 от ЗОДОВ и съобразно изхода на делото в полза на ответника следва да се присъди юрисконсултско възнаграждение в минимален размер от 100 лв., съгласно чл. 37, ал. 1 ЗПП вр. чл. 24 от Наредбата за заплащането на правната помощ.

Воден от горното Административен съд София – град, I-во отделение, 3

състав,

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ иск, предявен с искова молба от 01.06.2021 г., допълнена и уточнена с молба от 13.09.2021 г. от [фирма] срещу Върховния административен съд, с правно основание чл. 2в, ал. 1, т. 1 ЗОДОВ, за заплащане на обезщетение за претърпени имуществени вреди в размер на 22 634,09 лева, причинени от достатъчно съществено нарушение на правото на ЕС, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на исковата молба до окончателното заплащане.

ОСЪЖДА [фирма], ЕИК[ЕИК], да заплати на Върховния административен съд на РБ сума в размер на 100 (сто) лева, представляваща юрисконсултско възнаграждение.

Решението може да бъде обжалвано с касационна жалба пред Върховния административен съд, в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

Съдия: